

AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA

Brüsszel, 2010. május 12. (19.05)
(OR. en)

9489/10

LIMITE

SOC 324
SAN 101

JELENTÉS

Küldi: a szociális kérdésekkel foglalkozó munkacsoport
Címzett: az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész)/az EPSCO Tanács
Előző dok. sz.: 9313/10 SOC 315 SAN 95
Tárgy: Aktív idősödés
– Tervezet – A Tanács következtetései

A delegációk mellékelten kézhez kapják a tanácsi következtetéstervezetet, amelyről a 2010. május 11-én lezárult írásbeli eljárás keretében a szociális kérdésekkel foglalkozó munkacsoport szintjén megállapodás született¹.

Az Állandó Képviselők Bizottsága felkérést kap, hogy e következtetéstervezetet elfogadás céljából továbbítsa az EPSCO Tanácsnak.

¹ HU a magyar nyelvű fordítás elkészültéig nyelvi vizsgálati fenntartással él.

TERVEZET – A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI
„Aktív idősödés”

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

EMLÉKEZTETVE:

1. arra, hogy az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke kimondja, hogy az Unió előmozdítja a nemzedékek közötti szolidaritást;
2. arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke szerint a Tanács és az Európai Parlament – kizárva a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen összehangolását – olyan intézkedéseket fogadhat el, amelyek arra szolgálnak, hogy a szociális védelem előmozdítása érdekében megerősítsék az együttműködést a tagállamok között;
3. arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 156. cikke szerint a Bizottság a szociálpolitika területén ösztönzi a tagállamok együttműködését, és megkönnyíti intézkedéseik összehangolását;
4. arra, hogy Európa jelentős demográfiai változáson megy át, amint az „Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból!” című, 2006. október 12-i közleményében, valamint az Unióban az idősödő népesség hatásának kezeléséről szóló, 2009. április 21-i közleményében a Bizottság is rámutatott;
5. arra, hogy a 60 év fölötti lakosság aránya minden eddiginél nagyobb ütemben fog növekedni az Európai Unióban, továbbá hogy a legmarkánsabb növekedés a 2015 és 2035 közötti időszakra lesz tehető, amikor is a 60 év fölöttiek száma évente 2 millióval emelkedik majd;

6. az idősödésről szóló madridi nemzetközi cselekvési tervre², amelyet az ENSZ 2002 áprilisában, az idősödésről szóló második világtalálkozó alkalmával fogadott el, és amely elismeri, hogy a fő fejlesztési célkitűzések egyikeként az embereknek koruk előrehaladtával aktív részvételt kellene biztosítani társadalmuk gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai életében;
7. „A minden életkort felölelő társadalom az UNECE-régióban” című, 2002. szeptember 11-i berlini miniszteri nyilatkozatra³, amely kiemelte, hogy az idősök alapvető szerepet játszanak a társadalomban, ezért az időskor kérdésének valamennyi szakpolitikai területen való érvényesítése révén lehetővé kell tenni számukra az élet minden területén való teljes körű részvételt;
8. „A minden életkort felölelő társadalom: kihívások és lehetőségek” című, 2007. november 8-i leóni miniszteri nyilatkozatra⁴, amely kimondja, hogy az idősök részvételének előmozdítása érdekében olyan kedvező környezetet kell teremteni, amely támogatja az aktív időskort, az egész életen át tartó tanulást, az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférést, valamint az önkéntességet és a polgári szerepvállalást;
9. „Az európai demográfiai változásokból eredő lehetőségek és kihívások: az idősebb emberek hozzájárulása a gazdasági és társadalmi fejlődéshez” című, 2007 februárjában elfogadott tanácsi állásfoglalásra, amelyben a Tanács hangsúlyozta, hogy javítani kell az idősök erőforrásait és lehetőségeit a társadalom egészében való aktív részvételre;
10. Az „Együtt az egészségért: Stratégiai megközelítés az EU számára 2008–2013” című bizottsági fehér könyvre, amelyben a Bizottság kiemelte, hogy az idősödő Európában erősíteni kell az egész élettartamon át tartó jó egészséget;

² Az ENSZ jelentése az idősödésről szóló második világtalálkozóról, Madrid, 2002. április 8–12., A/CONF.179/9.

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/397/51/PDF/N0239751.pdf?OpenElement>

³ ENSZ, Gazdasági és Szociális Tanács – Európai Gazdasági Bizottság – ECE/AC.23/2002/3Rev.2, 2002. szeptember 11.

⁴ ENSZ, Gazdasági és Szociális Tanács – Európai Gazdasági Bizottság – ECE/AC.30/2007/2, 2008. január 23.

11. az Európai Bizottság 2009. évi „Gazdasági és költségvetési előrejelzések az EU 27 tagállamára vonatkozóan (2008–2060)” című, az idősödésről szóló jelentésére;
12. a rugalmas biztonság közös elveiről szóló 2007. december 5-i tanácsi következtetésekre, amelyben a Tanács hangsúlyozta, hogy a rugalmas biztonságnak elő kell segítenie a nyitottabb, az igényeket jobban kielégítő és befogadóbb munkaerőpiacok kialakulását, valamint hogy a rugalmas biztonság magában foglalja az átfogó, egész életen át tartó tanulási stratégiákat és a korszerű, megfelelő és fenntartható szociális védelmi rendszereket is;
13. arra, hogy a szlovén elnökség alatt 2008. április 27–29-én tartott, a „Nemzedékek közötti szolidaritás az összetartó és fenntartható társadalmakért” témájú konferencia eredményei rámutattak a generációk közötti szolidaritás fontosságára, mint a generációk közötti kapcsolatok új formáin alapuló, összetartó társadalom kialakításnak eszközére, és ezzel kapcsolatban európai év megrendezésére hívtak fel;
14. a francia elnökség alatt, 2008. november 24-én megrendezett, „Az idősebb emberek foglalkoztatása az Európai Unióban: jövő az európaiak minden korosztálya számára” című konferencia eredményeire;
15. a cseh elnökség alatt „Az idősek méltósága és az őket fenyegető veszélyek” címmel 2009. május 25–26-án megrendezett konferencia eredményeire, valamint a svéd elnökség alatt „Az egészségben és méltóságban töltött időskor” címmel 2009. szeptember 15–16-án megrendezett konferencia eredményeire, amelyek rávilágítottak arra, hogy az aktív, egészségben és méltóságban töltött időskor EU-n belüli előmozdítása érdekében uniós szinten és a tagállamok között egyaránt fokozni kell az ágazatközi együttműködést, különösen az egészségügyi és a szociális ágazatok között; e konferenciák eredményei arra is rámutattak, hogy a tagállamok sokat tanulhatnak egymástól e téren;
16. „A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség: aktív és méltóságteljes idősödés” című, 2009-es tanácsi következtetésekre, amelyekben a Tanács elismerte, hogy az idősebb nők és férfiak szerte az EU-ban számos átfogó kérdést érintő, komoly nehézségekkel szembesülnek, amikor aktív életre és méltóságban töltött időskorra törekednek;

17. „Az egészségben és méltóságban töltött időskor” című, 2009. évi tanácsi következtetésekre, amelyekben a Tanács felkérte a tagállamokat, hogy az egészségben és méltóságban töltött időskor kérdését tegyék az elkövetkező évek egyik prioritásává, és felkérte a Bizottságot, hogy támogassa az egészségben és méltóságban töltött időskor előmozdítását célzó fellépéseket, és ennek keretében – adott esetben – 2011-ben fogadjon el cselekvési tervet az idősök méltóságának, egészségének és életminőségének előmozdítását célzó további tevékenységek felvázolása céljából;
18. a „Szolidaritás az egészségügyben: az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentése az Európai Unióban” című bizottsági közleményre, amelyben a Bizottság meghatározza az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek kezelése érdekében általa tenni kívánt lépéseket;
19. arra, hogy a spanyol, a belga és a magyar elnökség 18 hónapos programjának megfelelően e három elnökség központi kérdésként fogja kezelni az idősödő társadalom kérdésével összefüggő különböző kezdeményezések támogatását, hogy ily módon előkészítse az aktív időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás 2012-es európai évét;
20. a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évével kapcsolatban a spanyol elnökség alatt, 2010. január 21-én megrendezett nyitókonferencia eredményeire, amely a társadalmi kirekesztéssel és szegénységgel szembenező idősök kiszolgáltatottságát hangsúlyozta;
21. arra, hogy az idősök teljes potenciáljának mozgósítása a népességváltozásra adott kulcsfontosságú válasz, amelyet ugyanakkor az Európa demográfiai jövőjéről szóló bizottsági közleményben kiemelt öt szakpolitikai területre kiterjedő átfogó stratégia részeként kell kezelni. A közlemény hangsúlyozta az Európa demográfiai megújulásához szükséges feltételek javításának jelentőségét, a foglalkoztatottsági szint emelésének és a termelékenység fellendítésének szükségességét, a törvényes bevándorlásban rejlő potenciált, valamint a rendezett államháztartás fontosságát;
22. arra, hogy az „Európa 2020” stratégia céljainak a szakpolitikák átfogó – európai uniós, nemzeti, regionális és helyi szintű intézkedéseket egyaránt magában foglaló – kombinációja révén történő elérése alapvető mértékben fog hozzájárulni mind az idősödő társadalom jelentette kihívások kezeléséhez, mind az uniós polgárok életminőségének javítására rendelkezésre álló lehetőségek lehető legteljesebb kihasználásához;

ELISMERI, HOGY

23. Európa jövőbeli gazdasági versenyképessége és jóléte elsősorban azon képességén múlik, hogy munkaerőforrásait teljes mértékben ki tudja-e aknázni, többek között a munkával töltött életszakasz meghosszabbítása, valamint a munka, a családi és a magánélet összeegyeztetésére irányuló megfelelő szakpolitikák kidolgozása révén. Mivel sok európai polgár hosszabb ideig és egészségesebben él, az idősebb munkavállalók munkaerő-piacon maradásának lehetővé tétele és ösztönzése fontos hozzájárulást jelent a generációk közötti szolidaritáshoz;
24. a várható átlagos élettartam növekedése és az alacsony születési ráta együttesen azt a hatást váltják ki, hogy az idősök és a fiatalok közötti eddigi egyensúly megbomlik: ezt a változást jelenleg gyorsítja, hogy a nagy népességrobbanás idején születettek lassan elérik a nyugdíjkorhatárt;
25. az átlagos élettartam növekedése társadalmaink egyik vívmánya, ugyanakkor a demográfiai változások kihívást jelentenek a fenntartható költségvetés, és különösen a nyugdíj, az egészségügyi ellátás és a tartós gondozás fenntartható finanszírozása szempontjából, mivel társadalmainkban az idősök arányának növekedése várhatóan valamennyi tagállamban a költségek emelkedésével fog járni;
26. az idősebb emberek jelentős segítséget nyújtanak a társadalom más tagjai számára, és a népesség idősödése által a gazdaságra és a társadalomra egyaránt gyakorolt hatások fenntartható kezelése érdekében prioritásként kell kezelni annak a lehetőségnek a biztosítását, hogy az idősök aktívak és függetlenek maradhassanak;
27. az idősök olyan tudással, készségekkel és tapasztalattal rendelkeznek, amelyeknek lehetővé kell tenniük, hogy hasznos módon részt vehessenek a társadalomban, ily módon erősítve a generációk közötti szolidaritást és a civil társadalom fejlődését;
28. ez a társadalmi részvétel nem csupán gazdasági természetű, hanem társadalmi és kulturális kötelezettségvállalást, illetve családtámogató tevékenységeket is magában foglal;

29. a lisszaboni stratégia keretében – amely az idősebb munkavállalók foglalkoztatási arányának 2010-re 50 %-ra történő növelését tűzte ki célul – a tagállamok megfordították azt a tendenciát, hogy az emberek korábban vonulnak nyugdíjba, és így az EU 27 tagállamában az 55–64 év közöttiek foglalkoztatási aránya a 2000-es 36,9 %-ról 2009 harmadik negyedévére 46,2 %-ra nőtt;
30. az idősebb férfiak és nők olyan heterogén csoportot alkotnak, amelynek tagjai koruktól, iskolázottságuktól, egyéni szociális, kulturális és anyagi körülményeiktől, valamint egészségi állapotuktól függően eltérő képességekkel és szükségletekkel rendelkeznek, és ezt a sokféleséget, valamint annak a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos vonzatait az idősebb nők és férfiak képességeinek mozgósításakor, valamint a szükségleteikről a társadalmi kohézió és a generációk közötti szolidaritás szellemében való gondoskodás során figyelembe kell venni;

HANGSÚLYOZZA, hogy

31. Európa esélye arra, hogy a népesség idősödése jelentette kihívásokat kezelni tudja, az idősödő emberekben rejlő potenciál teljes körű kihasználásán múlik, ez pedig az aktív idősor előmozdítását teszi szükségessé;
32. a nőket és a férfiakat elfogadhatatlan megkülönböztetés éri életkoruk alapján, és ezért az esélyegyenlőséggel kapcsolatos politikák előmozdításának és végrehajtásának az aktív idősödési stratégia szerves részét kell képeznie;
33. az aktív idősödés és az idősekben rejlő potenciál mozgósítása a generációk közötti szolidaritás megőrzése szempontjából alapvető fontosságú: annak mindenki számára lehetővé kell tennie az aktív társadalmi részvételt szükségletei, érdeklődése és képességei szerint;
34. az aktív idősödés révén lehetőség nyílik arra, hogy az emberek hosszabb ideig jelen lehessenek a munkaerőpiacon, a közösségben önkéntesként vállalt, fizetés nélküli munka vagy készségeiknek a fiatalok részére való átadása révén részt vegyenek a társadalomban és tágabb családjukban, illetve lehetőség nyílik arra, hogy a lehető leghosszabb ideig önállóan és méltóságban éljenek;

35. az idősebb munkavállalók – nők és férfiak – munkával töltött életszakaszának meghosszabbítása értékes hozzájárulást jelenthet a gazdaság teljesítményének és termelékenységének javításához, ez pedig a társadalom minden része számára előnyös;
36. az aktív idősödést a nők és a férfiak fenntartható, a munkával töltött életszakaszuk egészén átívelő foglalkoztathatóságának tágabb perspektívájából kell szemlélni, és az idősebb munkavállalók arra való ösztönzése, hogy ne adják fel foglalkoztatott státuszukat, szükségessé teszi mindenekelőtt a munkakörülmények javítását annak érdekében, hogy garantálható legyen egészségük megőrzése és a biztonságuk, illetve szükségessé teszi a munkakörülményeknek az idősebb munkavállalók egészségi állapotához és szükségleteihez való igazítását, az életkor és a nemek alapján történő megkülönböztetés elleni küzdelmet, az idősebb munkavállalók készségeinek – az egész életen át tartó tanuláshoz és képzéshez való megfelelő hozzáférés révén történő – fejlesztését, valamint az adó- és a járulékrendszerek felülvizsgálatát annak biztosítására, hogy hatékony ösztönzők álljanak rendelkezésre a munkával töltött életszakasz meghosszabbítására;
37. egyrészt az önkéntes munkát értékelő kultúra előmozdításán, másrészt a megfelelő keret és lehetőségek biztosításán keresztül jobban ki kellene használni az azt óriási potenciált, amelyet az idősebb emberek jelenthetnek a társadalom számára mint önkéntesek, illetve informális gondozók;
38. az idősök növekvő aránya Európában minden eddiginél fontosabbá teszi a jobb egészségben töltött időskornak, valamint az egészségügyi és szociális szolgáltatások hatékonyságának és minőségének az előmozdítását. A fiatal kortól kezdve aktív társadalmi életben, fizikai tevékenységgel és megfelelő táplálkozással eltöltött élet az egészségben töltött időskor fontos előfeltétele, mely a betegségek és fogyatékoságok késleltetése révén az egyén és a társadalom számára is előnyökkel jár. A jobb egészségben töltött időskor és a hatékonyabb és jobban hozzáférhető egészségügyi és szociális szolgáltatások – így a megelőző intézkedések – a gondozás költségeinek csökkenését vonják maguk után, ami jelentős mértékben ellentételezheti az idősödő népesség által az egészségügyi és szociális ágazatokra kifejtett pénzügyi hatást;

39. a betegségmegelőzési politikáknak a személyes önállóság és méltóság megőrzésére, a rokkanttá válás kockázata megjelenésének időbeli kitolására, ezáltal a függőség késleltetésére és a tartós ápolás szükségességének a csökkentésére kell összpontosítaniuk;
40. sok idősebb embernek mindazonáltal egészségkárosodással kell majd szembenéznie, és az, hogy képesek lesznek-e aktív és önálló életet élni, nagymértékben az őket körülvevő környezettől, a rendelkezésükre álló szociális támogatásoktól és szolgáltatásoktól fog függeni;
41. az aktív idősödés jobb feltételeinek biztosítása terén való előrelépés a tájékoztatáson, a mobilizáláson, illetve az érdekeltek – többek között a hatóságok, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek – mindegyikének fellépésén múlik;
42. különösen a kormányok egyedül nem tudják megvalósítani az idősekre vonatkozó foglalkoztatáspolitikákat; így a szociális partnerekkel folytatott együttműködés és a vállalkozások nyújtotta támogatás elengedhetetlen az idősebbek foglalkoztatottságának előmozdításához;
43. az aktív idősödést előmozdító politikákról és kezdeményezésekről uniós, nemzeti és helyi szinten véleményt, tapasztalatot és legjobb gyakorlatokat kell cserélni az idősekben rejlő potenciál jobb mozgósítása és az aktív idősödés előtt álló akadályok elhárítása érdekében;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, hogy

44. emeljék ki, hogy az idősebb nők és férfiak gazdasági és társadalmi részvétele milyen előnyökkel és lehetőségekkel járna társadalmukban, biztosítva különösen azt, hogy a az ötvenes éveik végén, hatvanas éveik elején járó személyek jó foglalkoztatási esélyekkel rendelkezzenek, a társadalomban aktívan részt vehessenek, és egészséges életet élhessenek;
45. ösztönözzék a vállalatokat életkor-kezelési stratégiák kidolgozására, melyek az idősebb munkavállalók tapasztalatainak és sajátos készségeinek kiaknázása révén növelik versenyképességüket;

46. segítsék elő az „ezüstgazdaság” növekedését, amely az egyre növekvő számú idős ember igényeit elégíti ki, és ily módon új üzleti és karrierlehetőségeket teremt minden korosztály számára;
47. erősítsék a generációk közötti szolidaritást mint a társadalmi kohézió fokozásának egyik legfontosabb aspektusát, valamint a részvételi kultúra fejlődését, amelyben a férfiak és nők életkoruktól függetlenül szerepet vállalnak;
48. az aktív idősödés kérdését tegyék az elkövetkező évek egyik prioritásává. Ez magában foglalja különösen az idősökben rejlő potenciál mobilizálásához szükséges megfelelő keretfeltételek megteremtését, valamint a tevékenységek innovatív megközelítéseinek kidolgozását és a támogató szolgálatok személyzetének megfelelő képzését;
49. konkrét tevékenységek és konkrét célok mellett kötelezettséget vállalva folytassák az aktív idősödési politikák fejlesztését az aktív idősödés európai évének összefüggésében⁵;
50. növeljék az idősebb munkavállalók foglalkoztatottsági arányát a munkafeltételek javítása, az egész életen át tartó tanulásba való befektetés és a foglalkoztatás előtt álló akadályok – többek között a megkülönböztetéshez kapcsolódók – elhárítása révén. Ezt a célt – adott esetben – a szociális partnerekkel együttműködve kell megvalósítani;
51. mozdítsák elő az időseknek az oktatáshoz, valamint az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférését, ami lehetővé teszi számukra, hogy továbbra is aktívan és teljes mértékben részt vegyenek a társadalomban;
52. ösztönözzék az önkéntes, illetve a generációk közötti cseréket célzó kezdeményezéseket a nők és a férfiak körében egyaránt, továbbá mozdítsák elő az idősök önkéntes tevékenységeit;

⁵ MT: vizsgálati fenntartás.

53. biztosítsák az egészségügyi és szociális szolgáltatások összhangját, valamint azt, hogy e szolgáltatások központi célja mindinkább az aktív, autonóm és méltóságban töltött időskor elősegítését célzó egészségjavítás legyen, a korai beavatkozást is beleértve;
54. ösztönözzék a regionális és helyi hatóságokat, a szociális partnereket és a többi érintett felet, hogy kötelezzék el magukat az aktív időskorral kapcsolatos célok mellett, és azok elérése érdekében tegyenek kezdeményezéseket;

FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, hogy

55. a 2010. évi európai demográfiai fórumra nyújtson be az aktív idősödés előmozdítására irányuló stratégiai keretet, amelyben lehetőség nyílik az aktív, egészségben és méltóságban töltött időskort valamennyi szinten támogató új kezdeményezések és partnerségek ösztönzésére és meghirdetésére;
56. folytassa az aktív idősödés 2012-es európai évének előkészítését, amelynek során ki lehet emelni az aktív idősödés előnyeit és annak a generációk közötti szolidaritáshoz való hozzájárulását, továbbá ismertté lehet tenni az aktív idősödést minden szinten támogató, ígéretes kezdeményezéseket;
57. támogassa az aktív idősödés előmozdításának módjaival kapcsolatos információknak és legjobb gyakorlatoknak a tagállamok és az érintett felek közti cseréjét szolgáló kezdeményezéseket, ezáltal előmozdítva a tagállamok közötti szorosabb együttműködést;
58. a meglévő uniós politikai eszközök és programok felhasználásával támogassa az aktív, egészségben és méltóságban töltött időskor előmozdítását célzó új kezdeményezések végrehajtását;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS A BIZOTTSÁGOT, hogy

59. dolgozzák ki – az idősebb emberek csoportján belüli sokszínűség növekedésének figyelembevételével – az aktív idősödés közös elveit, ami segítené a különböző szinten működő hatóságokat és érintett feleket az aktív idősödési politikák folytatásában;
60. dolgozzanak ki és hajtsanak végre olyan tevékenységeket, amelyek felhívják a figyelmet az aktív idősödés jelentőségére, valamint arra, hogy az idősek teljes potenciálját mobilizálni kell, a saját javukra és a társadalom javára egyaránt;
61. használják ki a nyitott koordinációs módszer, a foglalkoztatási stratégia és egyéb közösségi eszközök és programok kínálta valamennyi lehetőséget – beleértve a strukturális alapok, különösen az Európai Szociális Alap keretében nyújtott pénzügyi támogatást – az aktív idősödés előmozdítására;
62. támaszkodjanak a meglévő tanácsadó és politikai bizottságokra, így a Szociális Védelmi Bizottságra, a Foglalkoztatási Bizottságra, a Gazdaságpolitikai Bizottságra, valamint a demográfiai kérdésekkel foglalkozó szakértői csoportra, hogy az aktív idősödés kérdése az EU és a tagállamok politikai napirendjén továbbra is kiemelt kérdés maradjon.
